

Τό θέμα τοῦ ρόλου καί τῶν καθηκόντων τῆς γυναίκα στή κοινωνία καί εἰδικά στή σημερινή δημιουργηθεῖσα κατάσταση, εἶναι ἀνεξάντλητο. Μέ τές πιό κάτω εἰσηγήσεις μας γίνεται μιὰ ἐπί μέρους προσέγγιση τοῦ θέματος. Ἐλπίζομε εἶναι νά προκαλέσουμε τήν περαιτέρω συζήτηση καί διάλογο καί τήν ἀνταλλαγή ἀπόψεων καί εἰσηγήσεων.

Ἡ ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος σ' ἓνα μεγάλο μέρος της ἀποτελεῖται ἀπό πολέμους, ἐχθρότητες καί ἀλληλοεξοντώσεις. Βασική αἰτία ὄλων αὐτῶν τῶν κακῶν εἶναι ὁ ἀνταγωνισμός πού ὑπάρχει, ἴσως γιά ἐπιβίωση, γιά ἐπίδειξη ὑπεροχῆς ἢ καί γιά ἐπικράτηση καί πού χρησιμοποιεῖ γιά τήν ἐπίτευξη τῶν στόχων αὐτῶν, μέσα σάν τήν δύναμη, τό θάρρος, τήν ἀποφασιστικότητα, τήν ἐπιθετικότητα, τή βία, τή παλληκαριά, τόν φανατισμό πολλές φορές. Ἀυτός ὁ ἀνταγωνισμός πού ἐρχίζει ἀπό ἄτομα μέ τές πιό πάνω ιδιότητες, τάσεις καί χαρακτηριστικά καί πού γενικεύεται στούς λαούς τῆς ὑδρογείου μας, ἔχει σάν ἀποτέλεσμα ὄλες τές γνωστές καταστροφικές συνέπειες τοῦ πολέμου καί τῶν ἐχθροπραξιῶν.

Συνοψίζοντας τές πιό πάνω "δυνατές" λέξεις, δηλαδή, δύναμη, θάρρος, ἐπιθετικότητα, βία, παλληκαριά, κλπ., στό μυαλό μας πιό πολύ διαγράφεται ἡ εἰκόνα ἑνός ἀνδρα παρά μιᾶς γυναίκα. Καί εἶναι πολύ γνωστό πῶς οἱ ἄνδρες εἶναι αὐτοί πού κυβερνοῦν τόν κόσμον. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι γέννιοῦνται φέροντας μαζί τους τές πιό πάνω ιδιότητες, μά μαζί μ' αὐτές καί ιδιότητες σάν τήν ἀγάπη, τήν ὑπομονή, τήν εὐγένεια, τήν λεπτότητα, τή τρυφερότητα, τήν καρτερικότητα. Καί αὐτές οἱ τελευταῖες ιδιότητες, ὄλοι θά συμφωνῆτε, ἔχουν προωθηθῆ πιό πολύ ἀπό τή γυναίκα παρά ἀπό τόν ἄνδρα, μέ τελικό ἀποτέλεσμα ἡ γυναίκα νά χαρακτηρίζεται ὅτι ἔχει "ἀδύνατες" ιδιότητες ἐν συσχετισμῷ μέ τές "δυνατές" ιδιότητες τοῦ ἀνδρα.

Ἐχει καταφανεῖ ὅτι γιά τήν ἐδραίωση τῆς εἰρήνης στόν κόσμο οἱ "δυνατοί", αὐταρχικοί ἄνδρες δέν ἔχουν καταφέρει καί τόσα πολλά. Μᾶλλον καταλυτική εἶναι ἡ συμβολή τους παρά ἐποικοδομητική. Καί γεννᾶται τό ἐρώτημα: Ἄραγε αὐτές οἱ "ἀδύνατες" γυναῖκες χρησιμοποιώντας τές χαρακτηριστικές τους "ἀδύνατες" ιδιότητες, θά μπορούσαν μιὰ μέρα νά γίνουν, ἂν ὄχι οἱ δυνατοί, ὅμως οἱ φορεῖς τῆς εἰρήνης στόν κόσμο; Γιατί εἰρήνη δέν σημαίνει ἀσφαλῶς βία ἐνάντια στή βία, οὔτε φανατισμό ἐνάντια στόν φανατισμό, οὔτε καί ἐπίδειξη δυνάμης, παλληκαριᾶς, κ.ἄ.

Πιστεύοντας ότι η γυναίκα πρέπει να διατηρήσει όλη τη θηλυκότητα που της έδωσε η φύση της και όχι να ανδροποιηθεί (ίση αλλά διαφορετική από τον άνδρα) θα πάρουμε σαν βάση αυτές τές "αδύνατες" ιδιότητες, για να δοῦμε με πιά τρόπο μπορεί να τές διαθέσει για να προωθήσει σκοπούς σαν τήν αγάπη για τόν τόπο μας, τή συνεργασία και εϋρηνική συνύπαρξη μεταξύ όλων τών κατοίκων τής Κύπρου και τήν εμπέδωση βασικών αξιών όπως τήν δικαιοσύνη, τή δημοκρατία και τήν ελευθερία.

Ή κάθε μιά έχει ὑψίστη ὑποχρέωση στόν ἑαυτό της πρώτα. Και αυτό σημαίνει πώς πέρα από τή γυναίκα-ἀντικείμενο κολακείας, πέρα από τούς τέσσερις τοίχους τοῦ σπιτιοῦ της πού φρόντισαν να τήν κλείσουν οἱ προκαταλήψεις, οἱ κοινωνικές συνθήκες και οἱ διάφορες παραδόσεις, ὑπάρχει ἡ πνευματική της ἐξύψωση, ἡ συμπλήρωση τοῦ ἑαυτοῦ της. Μὲ βάση αὐτή τή προϋπόθεση, μπορεί να δίδῃ παρά να ζητᾶ να παίρνη. Μπορεῖ να σταματήσει να δέχεται μοιρολατρικά και ἄκριτα ὅτι τῆς προσφέρεται, και ἀντί να συζητᾶ για ἔσκοπα και ἀνώφελα να ἐπιζητᾶ τόν διάλογο μὲ ἄλλους.

Ή Κυπρία γυναίκα, Ἑλληνοκυπρία ἢ Τουρκοκυπρία, χρησιμοποιώντας τήν αγάπη και ὑπομονή, τήν διαίσθηση και ἠπιότητα της θα ὑποδείξει στά παιδιά της και στήν οἰκογένειά της γενικά πώς ἡ αγάπη πού ὑπάρχει ἀνάμεσα τους πρέπει να συνεχίζεται στόν γείτονα, ὁποῖος και νᾶναι, να ἐπεκτείνεται στους συγχωριανούς ἢ συμπολίτες τους και να γενικεύεται για τήν χώρα πού γεννήθηκαν και ἔζησαν, πλατύτερα δέ ἡ αγάπη αὐτή πρέπει να ἑξαπλώνεται στόν κόσμο ὅλο, στόν ἄνθρωπο ὅπως εἶναι. Στήν Κυπρία γυναίκα ἐναπόκειται να καταπολεμήσει τήν ἀπογοήτευση και τήν ἀνασφάλεια, τήν ἠττοπάθεια και τή σύγχυση. Να κάνει γνωστό σ' ὅσους μπορεί να ἐπηρεάσει πώς τοῦτος ὁ τόπος ἀνήκει σ' ὅλους τούς κατοίκους πού ἔζησαν ἐδῶ ὅλη τους τή ζωή, πού με τό μόχθο και τή δραστηριότητα τους τόν δημιούργησαν και τόν πόνεσαν. Και θα τᾶ καταφέρη μόνον με τήν ὑπομονή, τήν καλή της θέληση και τή λεπτότητα της σαν γυναίκα. Σαν μητέρα δέ, θα φυτέψει στές ψυχές τών παιδιῶν της τήν αγάπη και τόν σεβασμό για τήν πατρίδα τους, για ὅλους τούς κατοίκους πού ζοῦν στό τόπου αὐτό.

Εἶναι πιά φανερό πώς κανένας, μᾶ κανένας, δέν θα γνωσιασθῆ να βοηθήσει να μὴ καταστραφῆ ὁ τόπος τοῦτος ὀλοκληρωτικά, παρά μόνον ὅσοι τόν πονοῦν. Και τόν πονοῦμε ὅλοι ἑμεῖς οἱ κάτοικοί του γιατί τόν ἀγαποῦμε. Ἡ ἀρπαγή τῆς γῆς μας ἀπό ξένους δέν

μπορεί νά αποτελέση δίκαιο ούτε καί έξασφαλίζει δικαιώματα. 'Ο πόνος γιά τήν άρπαγή τής γής μας είναι μεγάλος. Μά άν άλλοι έχουν τάξει σ' αυτό τόν τόπο νά υποφέρη, ές υποδείξη ή κάθε. Κυπρία στά παιδιά της καί στους άλλους πώς ό κάθε ένας πρέπει νά κάνη τόν πόνο άποστολή του καί μέ κίνητρο τήν αγάπη νά κρατηθῆ καί νά περιορίση τές δυνατότητες γιά ολοκληρωτική καταστροφή. Τότε μόνον θά άποφευχθῆ ή ολοκληρωτική καταστροφή, άν έστω καί τώρα, πιστέψη ό κάθε ένας από μās πώς γιά νά υπερασπιστῆ κάτι, είτε αυτό είναι τό σπίτι του, ή τό χωριό του ή ή πατρίδα του, πρέπει άπαραίτητα νά τό αγαπᾶ καί νά τό πονᾶ.

"Αν ρωτηθοῦν οί Κυπρίες μάνες, άδελφές, σύζυγοι, αυτές πού έχασαν αγαπημένους, αυτές πού πόνεσαν καί πονοῦν ακόμα, δέν θά δινόταν άλλη άπάντηση από τό "φτάνει πιά". 'Ο πόνος δέν ξεχωρίζει Έλληνοκυπρίες καί Τουρκοκυπρίες, είναι κοινός καί δυσβάσταχτος. Αυτόν τόν πόνο τόν δυσβάσταχτο καί τή συμφορά τήν ανείπωτη, τίποτε άλλο δέν τήν προξένησε παρά τό μίσος πού ξένα συμφέροντα έσπειραν καί πού έμεεις άφήσαμε νά φουντώση στές ψυχές μας καί τών παιδιών μας. Βεχάσαμε όλοι τές βασικές αξίες τής δημοκρατίας τής δικαιοσύνης καί τής έλευθερίας γιά βελτίωση τής ζωής μας.

Στές Κυπρίες γυναῖκες επιβάλλεται τό ξεσκόνισμα τών αξιών αύτῶν πού έξακολουθοῦν νά ξεχνιοῦνται από τούς άνδρες πού κατέχουν τές θέσεις-κλειδιά στήν έδραίωση τής εἰρήνης. Καί γιά τόν τόπο μας εἰρήνη δέν σημαίνει επίλυση τών διαφορῶν διά τής βίας καί τής καλληκαριᾶς, αλλά μέ τήν στενή συνεργασία όλων τών κατοίκων μεταξύ τους. "Όλοι εἴμαστε πρώτα άνθρωποι καί ύστερα εἴμαστε Τουρκοκύπριοι, Έλληνοκύπριοι, Αρμένιοι, ή οτιδήποτε άλλο. Σ' όλους επιτρέπεται νά διατηροῦν τόν τρόπο ζωής, νά διατηροῦν τήν ιστορία καί τά έθιμα τους ὅπως τά ὀρίζη ή φυλή τους. Διαφορές υπάρχουν καί πρέπει νά υπάρχουν στά μεμονωμένα άτομα, πόσο μάλλον στους λαούς. "Αν οί Κυπρίες θέλουν νά δοῦν τά παιδιά τους νά ζοῦν στό μέλλο μέσα σ' ένα περιβάλλο ὅπου ή δημοκρατία καί ή δικαιοσύνη, ή κατανόηση καί ή αναγνώριση ἴσων δικαιωμάτων θά κυριαρχοῦν, τότε θά πρέπει νά συμβάλουν μ' όλες τές δυνάμεις πού διαθέτουν νά σταματήσουν ὅλην τήν έχθρα καί τό μίσος πού επικρατεῖ. Μίσος πού κληρονομήθηκε από παλιά καί πού άν δέν σταματήση τουλάχιστον σήμερα από μās πού γευτήκαμε τό ποτήρι του, θά συνεχίση καί στό μέλλο.

Ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖται ἀπὸ λιγώτερο σῶμα καὶ περισσότερη ψυχὴ. Τὴν ψυχὴν τὴν παραμελήσαμε καὶ τὴν ἀφήσαμε νὰ ἀφρωστή-σῃ μὲ τὸ μῖσος, τὴ βία καὶ τὴν ἐχθρὰ καὶ ἔτσι ἀνεξέλεγκτα πληγωθήκαμε σοβαρὰ. Στὲς Κυπρίες ἐπαφίεται νὰ προλάβουν τὴν ἀσθένεια αὐτὴ τοῦλάχιστον ἀπὸ τὰ παιδιὰ τους. Στὸν ὄρο Κυπρίες, δὲν περιλαμβάνονται μόνον οἱ μητέρες ἀλλὰ καὶ ὅσες γυναῖκες κατέχουν θέσεις σὲ κοινωφελῆ ἰδρύματα καὶ ὅσες μποροῦν νὰ ἐπηρεάσουν ἄλλους. Ἄς βοηθηθοῦν τὰ παιδιὰ μας νὰ γίνουν αὐριο ὅτι ἐμεῖς δὲν ἐπιχειρήσαμεκῶν νὰ γίνουμε σήμερα, φέρνοντας τους σάν τρανὸ παράδειγμα τὸ τραγικὸ κατάντημα τῆς σημερινῆς πραγματικότητος πού ὅλα τὰ πιὸ πάνω δημιούργησαν. Ἄν δὲν μπορέσουμε νὰ ἀντικαταστήσουμε τὸ μῖσος μὲ τὴν ἀ γ ἄ π η γιὰ τοὺς συνοίκους μας, τοῦλάχιστον ὡς προσπαθήσουμε νὰ τοὺς φυτέψουμε τὴν ἀρχὴ τῆς δημοκρατίας καὶ τῆς δικαιοσύνης ὅπως πρέπει νὰναι.

Ὅπως φαίνεται ὁ κόσμος δὲν θὰ μπορέσῃ νὰ πάῃ μακριὰ παρὰ μὲ τὲς γυναῖκες καὶ διὰ τῶν γυναικῶν. Οἱ γυναῖκες ὀφείλουν στοὺς ἑαυτοὺς τους καὶ τὰ παιδιὰ τους νὰ κάνουν μιὰ προσπάθεια ἐνημερώσεως, νὰ μὴν μένουν ἔξω ἀπὸ τὴ μεγάλη π ο λ ι τ ι κ ῆ καὶ κοινωνικὴ ἀνακατάταξη πού ταράζει τὰ θεμέλια τῶν σπιτιῶν τους. Γιὰ νὰ τὸ καταφέρουν αὐτὸ πρέπει νὰ ἔχουν ἐνεργὸν συμμετοχὴ στὰ κοινὰ καὶ νὰ δραστηριοποιηθοῦν σὲ θέσεις-κλειδιά ἐκεῖ πού βγαίνουν οἱ ἀποφάσεις πού προδικάζουν τὸ μέλλον καὶ τὴν μοῖρα μας. Σὲ τέτοιες θέσεις ὅπως τὴν Βουλὴ, τὰ Δικαστήρια, τὸ Ὑπουργεῖο Παιδείας. Τόσο ἀληθινὸ εἶναι ὅτι τὸ μέλλον καὶ ἡ εὐημερία μιᾶς χώρας ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴ μόρφωση καὶ τὴ πολιτικὴ συνείδηση τῶν γυναικῶν.

Ὅλοι οἱ μεγάλοι ἀνακαινιστὲς τοῦ πολιτισμοῦ ἔχουν καταλάβει ὅτι χωρὶς τὴν συμβολὴ τῶν γυναικῶν δὲν θὰ καταφέρουν τίποτα. Θὰ πρέπει βέβαια νὰ συνεργασθοῦν μὲ τοὺς ἄνδρες. Ἡ συνεργασία δὲ αὐτὴ δὲν μπορεῖ νὰ ἐπιτευχθῇ ἂν οἱ γυναῖκες περιφέρονται στοὺς δρόμους σάν ἐξωργισμένους φεμινίστριες τραυματισμένες ἀπὸ τὸν ἀνδρικό αὐταρχισμό. Εἶναι γεγονός ὅτι πολλές γυναῖκες σταμάτησαν πιά νὰ παριστάνουν τὰ δικαιοσμητικὰ ἐπιπλα καὶ ἐξασκοῦν κάποιον ἐπάγγελμα. Αὐτὸ δὲν ἀρκεῖ. Μὲ /συνειδητοποίηση τῶν δυνατοτήτων τῆς προσωπικότητός τους μποροῦν νὰ ἀποδείξουν πὼς ἡ συμβολὴ τους εἶναι ἐξίσου ἀναγκαῖα ὅπως καὶ τῶν ἀνδρῶν, εἴτε ἡ συμβολὴ αὐτὴ εἶναι στὸν ἐκπαιδευτικόν, κοινωνικόν, οἰκονομικόν, ἢ νομοθετικόν τομέα. Ὁ κόσμος καὶ εἰδικὰ ἡ Κύπρος σήμερα δὲν μπορεῖ νὰ διαίρεθῇ σὲ ἄνδρες καὶ σὲ γυναῖκες, σὲ ὑπεύθυνους καὶ ἀνεύθυνους, σὲ λογικοὺς καὶ παράλογους. Ἄνδρες καὶ γυναῖκες μαζί εἶναι καταδικασμένοι νὰ οἰκοδομήσουν τὴν εἰρήνη

καί τήν ἀλληλοκατανόηση, τήν ἀγάπη καί τόν σεβασμό τοῦ ἑνός πρὸς τήν ἱστορία τοῦ ἄλλου. Σ' αὐτή τή προσπάθεια οἱ γυναῖκες ἔχουν περισσότερες πιθανότητες ἐπιτυχίας γιατί δέν τές βαραίνουν οἱ συμβιβασμοί καί οἱ ἥττες τοῦ παρελθόντος. Μόνον ἂν ὅλοι τολμήσουν νά δοῦν πέρα ἀπό τούς ταπεινωτικούς συμβιβασμούς καί τίς παραχωρήσεις θ' ἀποκτήσουν τήν ὑπερεθνική διάσταση πού εἶναι ἀπαραίτητη γιά νά ἐπιλυθοῦν τά ἐπείγοντα προβλήματα πού τίθενται στήν κοινωνία μας.

" Ἄς ἀναφερθῆ δέ ὅτι ὁ ἀγῶνας τῆς γυναῖκας, ὅπως καί νῦναι, δέν στρέφεται ἐνάντια στόν ἄνδρα. Εἶναι ἀγῶνας καί γιά τόν ἄνδρα, εἶναι πρὸς τό συμφέρον του νά ἔχη συνεργάτιδα καί σύντροφο γυναῖκα μέ ἀνεπτυγμένη προσωπικότητα παρά μιᾶ ἄψυχη κούκλα.

Οἱ Κυπρίες γυναῖκες ἄς ἀναλάβουμε τήν πρωτοβουλία στήν ἀναδημιουργία τοῦ τόπου μας ἔχοντας ὑπ' ὄψιν ὅλοι μαζί, ἄνδρες καί γυναῖκες, τό προῖμιον τῆς Διακηρύξεως τῶν Ἕνωμένων Ἐθνῶν, πού ἔχει ὡς ἐξῆς:-

" Πιστεύοντας ὅτι οἱ διακρίσεις σέ βάρος τῶν γυναικῶν εἶναι ἀσυμβίβαστες μέ τήν ἀνθρώπινη ἀξιοπρέπεια καί μέ τήν εὐημερία τῆς οἰκογενείας καί τῆς κοινωνίας, εἴμαστε πεπεισμένοι ὅτι, ἡ πλήρης ἀνάπτυξις μιᾶς χώρας, ἡ εὐημερία τοῦ κόσμου καί τό ἰδανικό τῆς εἰρήνης, ἀπαιτοῦν τήν μεγαλύτερη δυνατή συμμετοχή τῶν γυναικῶν ὅπως καί τῶν ἀνδρῶν σέ ὅλους τούς τομεῖς".

Σεπτέμβριος, 1975